

OP EIGEN BENEN

Heeft u wel eens zo iemand meegemaakt? Een leraar die wijsheid en inzicht te bieden had waar u heel erg naar verlangde? Zozeer dat u er misschien wel voor op reis ging? Dat u uw leven misschien wel liet ontregelen om volgeling, leerling, groupie te kunnen zijn? In mijn studietijd was Bhagwan een rijzende ster. Op enig moment was een van de docenten maanden weg, naar Poona naar het bleek. Hij kwam terug met nog een rood overhemd onder zijn colbert en met zo'n houten hanger om. En ik benijdde hem en betreurde mijzelf. Want ik ben zelf wat teveel van het hoofd en de controle om zo vol overgave achter iemand aan te lopen. Want jezelf verliezen is wel verleidelijk, maar ook bedreigend. Religie heeft die beide kanten in zich: het is een voertuig voor zowel overgave als ethische en sociale controle. Wij proberen hier in de Dominicus beide kanten ruimte te geven en met elkaar te verbinden: politiek én mystiek, overgave én controle, god én de ander. Dat levert geen laffe middelmatigheid op, maar een voortdurend balanceren tussen de uitstapjes die we ook hier maken, soms wat meer naar de ene, dan weer wat meer naar de andere kant.

Enkele weken geleden ontvingen we hier een soefi-sjeikh, Sjeikh Hassan uit Duitsland. Met een aantal muzikanten en derwish-dansers. Er waren veel gasten om dit mee te maken, ook andere soefies uit heel Nederland, die van de vriendelijke, vrolijke wijsheid over God van deze man kwamen genieten. Islam betekent overgave. En dat is wat zij lieten zien. Tweeëneuhalf uur onbekommerde lofzang met de voeten op de grond, en zo kregen ze bijna de hele kerk mee in een rituele dans met buigingen voor God en elkaar. Iemand van hier zei naderhand: 'ik zou er zo bij willen horen, die mooie kleuren, die vervoerende muziek die je optilt en je zorgen doet verdampen. Me laven aan die saamhorigheid'.

Zou het rond Jezus ook zo geweest zijn? Al die mensen die naar Jezus komen, zoeken genezing. In grote getalen stromen ze toe. Steeds weer. Hij kan zich er niet voor verschuilen. Waar hij ook naar toe gaat, ze weten hem te vinden. Op het water komen ze in bootjes achter hem aan, gaat ie rusten in de heuvels dan vinden ze hem ook. Is hij in huis bij iemand op bezoek, staan ze met zijn allen voor de deur en dringen zelfs naar binnen. En degenen die er dan nog niet bij kunnen, klimmen het dak op. Maken er een gat in en weten hem zo alsnog te bereiken. Wat een verlangen naar die man. Naar zijn genezende kracht, zijn helende aanwezigheid, zijn bevrijdende woord. Bij Jezus gaan genezingen en prediking van het Koninkrijk Gods hand in hand. Zijn boodschap van vertrouwen en anderen liefhebben als jezelf geeft mensen kracht om hun ziekten en beperkingen te overstijgen. Misschien genazen ze echt, misschien verlegden ze door zijn woorden en energie hun aandacht van pijn en ziekte naar liefde en verbondenheid. We waren er niet bij. Maar duidelijk is wel dat Jezus iemand was met goeroe-potentie. Niet dat hij die pretentie had, maar er waren mensen die alles voor hem achter lieten, die dachten in hem de oplossing voor al hun verlangens naar roem of rijkdom of verlichting gevonden te hebben.

Dat er tot op vandaag de dag mensen op die manier achter Jezus aanlopen door te aanbidden, vereren en zich te verliezen in hun toewijding is een gegeven. Ik weet niet of dat allemaal verkeerd is. Soms wel. Ik hoef u de secten niet te noemen waar de leider overging tot machtsmisbruik door seksueel misbruik, zelfverrijking of zelfs opriep tot massale zelfdoding. Soms ook helemaal niet. Dan is Jezus, en zo God, een reddingsboei, de pleister op een wond die het leven leefbaar maakt. Of een metgezel die moed geeft de tegenslag van het leven uit te houden. Of als een leraar die je de weg wijst zodat je het zelf kunt leren. Maar ik denk dat het oppassen wordt wanneer de afhankelijkheid zo groot wordt dat mensen hun eigen kracht niet meer weten aan te wenden. Wanneer mensen er gedwee of passief van worden omdat de verbetering toch niet in eigen hand is.

Die gedachte komt wel eens bij mij op door de liederen die wij hier zingen: Red mij, houd mij in leven, delf mijn gezicht op, wees hier aanwezig, kom in mij, mijn herder is de Heer, Gij peil nu mijn hart doorgrond mij, bevrijd mij toch mijn god, raak met je hart ons hart, adem ons open. In de liederen die wij hier zingen smeken we heel wat af. We verwachten, wachten en hopen kennelijk op iets van elders. Op inspiratie, verlichting, troost, bescherming. We krijgen het niet uit onszelf voor elkaar klaarblijkelijk. Steeds weer die ander. Natuurlijk! In mijn eentje ben ik nergens. Maar ik word er ook wel eens opstandig van. Is de mens dan toch tot niets goeds in staat, of hoe zegt de Heidelbergse Catechismus dat ook al weer? Moet onze redding van elders komen? Je zou het bijna denken met al die liederen hier. Terwijl de schriftverhalen over Jezus' optreden toch ook iets anders laten zien. Jezus geneest de mensen die bij hem komen. Hij geneest ze opdat ze verder kunnen met hun leven. De verlamde krijgt te horen 'neem uw bed op en wandel'. 'Sta op' is dat. 'Je kunt op je eigen benen staan'. 'Vertrouw daarop' hoor ik daarin.

Kozen de evangelienschrijvers zo vaak genezingsverhalen om te getuigen van mogelijke veranderingen omdat zo - dicht op de huid - wordt gezegd dat het leven in onze handen is. Niet dat wijzelf kunnen bepalen of we ziek worden of sterven of niet. Nee, niet op die manier in eigen handen. Maar wel hoe we ermee omgaan. Of je bitter wordt en het hoofd laat hangen of dat je de zonzijde zoekt of je zegeningen steeds weer weet te vinden. En omdat dat de meesten van ons, net als mij, niet altijd lukt, biedt een verhaal als vandaag weer hoop. Opstaan zul je. Opstaan is de rode draad door de bijbel heen. Steeds weer mensen die uit machteloosheid in beweging komen, die opstaan tegen onrecht. Steeds weer verhalen over mensen die moed hervatten en zichzelf overwinnen, die niet blijven staren op wat vroeger was, maar hun kracht opdelen en leven.

Het verlangen naar een leider kan ook een vluchten voor je eigen verantwoordelijkheid zijn. Niet geloven in je eigen kracht. Denken dat de ander het voor je moet oplossen omdat jij tekort schiet. Mandela zei - met geleende woorden (van Marianne Frederikson) - tijdens zijn inauguratie als president, dat onze grootste angst niet is dat we iets niét kunnen, maar onze grootste angst is om krachtig te zijn. *Our deepest fear is to be powerful beyond measure.* We vrezen niet onze donkerte, maar juist dat we krachtig kunnen stralen. Kracht betekent beweging, je bed opnemen en voortgaan, niet bij de pakken neerzitten. Onderkennen waar je jezelf afhankelijk maakt, bang bent om afgewezen te worden, te falen, teleur te stellen en je daarom kleiner maken dan je bent. Kom maar, zegt Jezus, je kunt op je eigen benen staan, je kunt zien, je verschroepelde hand kan weer opengaan, de oordelen van de mensen over jou mag je naast je neer leggen. Keer terug naar wie je werkelijk bent, kind van god dat je bent, licht is in je, koninkrijk Gods, het is er al. Leef ernaar. Zonde is alles wat je daarvan afhoudt. Zonde vergeven is geen kwestie van woorden, maar van mensen zo behandelen dat ze open gaan, beter worden, het leven aandurven, weer bij hun kracht brengen.

Ik herinner mij de woorden die in de RK liturgie vóór het ontvangen van de communie gebeden worden: *Heer ik ben niet waardig dat gij tot mij komt, maar spreek slechts een woord, en ik zal gezond worden* (verwijzend naar de Romeinse hoofdman in Mt 8,8). Zou dat woord 'sta op' zijn geweest? Dat radicale woord dat mensen op hun benen zet, uit onmacht en onrecht, uit onvrede en angst. Jezus was geen leider die volgelingen aan zich bond. Hij zette ze op eigen benen. Het ging niet om hem, maar om zijn boodschap van de vrede van God die onder ons is. In ons leeft, veel dichterbij dan we denken. Daarom geen Jezusverheerlijking in dit huis, maar wel navolging van zijn oproep om het Koninkrijk Gods gestalte te geven, geen knechting, geen uitbuiting, maar ruimte voor ieders kwaliteit en grootsheid.

Toen de soefies en alle anderen de kerk uit waren en nadat alles was opgeruimd, bij het openen van de voordeur van de pastorie om naar huis te gaan, zei iemand 'oh wat staat me daar buiten weer allemaal te wachten'. En dan toch naar buiten stappen. De vreugde en inspiratie meenemen en ermee verder leven. Op eigen benen.

Mirjam Wolthuis

Gelezen: Willigis Jäger, Wie de bron kent. Zendbrieven (p. 72 Asoka 2009) (zie onderstaand) Marcus 2, 1-12

Willigis Jäger, Wie de bron kent. Zendbrieven (Asoka 2009)

De mens heeft de neiging zijn heil van een ander te verwachten. Misschien vind ik toch nog iemand anders die het voor me opknapt, denkt hij. Zo vereert men de Boeddha en Jezus en grijpt men zich vast aan de slippen van hun mantel in plaats van hun weg te volgen en te ervaren wat zij hebben ervaren. Een spirituele leraar die je niet de weg naar jezelf wijst, is een charlatan. Alles is diep in jezelf te vinden. Alle wezens hebben de boeddhanatuur', beseft Shakyamani (= familienaam van Boeddha) op de ochtend van zijn verlichting. 'Het Rijk Gods is in je', zei Jezus. (...) Allemaal hebben we gedronken van de sprankelende bron die we 'God' of 'leegte' noemen. (...) Ken je het gezegde 'water verkopen bij de rivier.' Het betekent dat de meester tot zijn knieën in het water van de rivier staat en de mensen water verkoopt. Ze zouden het zelf uit de rivier kunnen scheppen maar ze betalen er liever geld voor. Ze durven niet zelf te scheppen. Ze geloven niet in het unieke van de ware natuur, die zich zonder onderscheid in iedereen en alles openbaart. Jullie kennen de prachtige versregels van Roemi, (...): Op zoek naar God ben ik de hele wereld rondgezworven, maar nergens heb ik hem gevonden. Toen ik weer thuis kwam, zag ik hem bij de deur van mijn hart staan en hij sprak: 'Ik sta hier al een eeuwigheid op je te wachten'. Toen ben ik met hem naar binnen gegaan.